

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3003/2019. (I. 7.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 4.Pf.21.097/2017/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó (Tolnay József Zoltán) a Szegedi Törvényszék 4.Pf.21.097/2017/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt – jogi képviselő útján (dr. Vigyikán Péter ügyvéd, 6727 Szeged, Alsóikikötő sor 7/A. 1/7.) – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be.
- [2] 1.1. A megelőző peres eljárásban megállapított tényállás szerint a perben alperesként részt vett indítványozó és a felperes testvérek. A peres felek és édesanyjuk 2011. április 7-én egy öröklési és tulajdonközösséget megszüntető szerződést kötöttek. E szerződésnek a peres eljárásban vitás – a perben értelmezést igénylő – 5. pontja értelmében a felek megállapodtak abban, hogy a Szeged, Acél utca 13. szám alatti ingatlanban (a továbbiakban: perbeli ingatlan) található ingóságok közül azok, amelyek az indítványozó tulajdonát képezik, az ingatlanban maradhatnak, amíg „magának másik olyan ingatlant nem vásárol, melyben ingóságai elhelyezését biztosítani tudja”.
- [3] A felperes pontosított keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az indítványozót a perbeli ingatlanok a keresethez csatolt vázrajzán I., II. és III. számmal megjelölt helyiségeiben tárolt ingóságai elszállítására, mert időközben öröklés útján megszerezte a szomszédos ingatlan tulajdonjogát.
- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Az elsőfokú bíróság indokai szerint a felek kifejezetten akként fogalmaztak a perben vizsgált szerződés 5. pontjában, hogy az indítványozó ingatlant „vásárol”, vagyis szándékuk az adásvételre mint jogcímre irányult. A bíróság álláspontja szerint a felek szándéka ezért nem arra irányult a vitás szerződési rendelkezés megfogalmazásakor, hogy az indítványozó részéről az ingóságai elhelyezésére alkalmas ingatlan bármilyen jogcímen történő megszerzése megvalósítja a szerződés 5. pontja szerinti feltételt.
- [5] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletnek a nem fellebbezett részét nem érintette, a megfellebbezett rendelkezéseit megváltoztatta: kötelezte az indítványozót, hogy a perbeli ingatlanok a csatolt vázrajzán I-II-III. számmal megjelölt helyiségeiben tárolt ingóságait 30 nap alatt szállítsa el, a helyiségeket ingóságaitól kiürítve adja a felperes birtokába.
- [6] A másodfokú bíróság ítéletében hangsúlyozta, hogy a perben tanúként kihallgatott okiratszerkesztő ügyvéd vallomásaiban akként nyilatkozott: a szerződés megkötésekor a hangsúly nem azon volt, hogy az indítványozó milyen jogcímen szerez ingatlant, hanem azon, hogy ott ingóságai elhelyezését biztosítani tudja. A szerződéskötéskor ugyanis még nem rendelkezett olyan ingatlannal, ahová ezeket az ingóságokat elszállíthatta volna. Amennyiben csakis a vétel útján történő ingatlanszerzés jöhetett volna szóba, akkor ezen jogcím kizárólagossága is bekerült volna a szerződésbe. Ennek hiányában azonban a feltétel lényegében bármilyen jogcímen való tulajdonszerzés esetén megvalósult.
- [7] 1.2. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában kérte a jogerős ítélet alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését, mert álláspontja szerint a bírói döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó törvényes bíróhoz való jogot.

- [8] Az indítványozó rámutatott, hogy az ügyét a Szegedi Járásbíróság csoportvezetője 2015. évben szignálta ki az eljáró bíróra. Az indítványozó álláspontja szerint ugyanakkor a Szegedi Járásbíróság 2015. évi ügyelosztási rendjét csak 2016 augusztusában tették közzé a bíróságok központi honlapján.
- [9] Az indítványozó rámutatott, hogy a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 8. § (1)–(2) bekezdései és a 11. § (1) bekezdése alapján egyértelműen megállapítható, hogy az ügyelosztási rend érvényességének feltétele a bíróságok központi honlapján történő közzététel. Az indítványozó álláspontja szerint a közzététel elmaradása esetén a bíróság nem biztosítja az ügyfelek számára a törvényes bíróhoz való jogot, mivel érvényes ügyelosztási rend hiányában kerülnek kiszignálásra az ügyek.
- [10] Az indítványozó megítélése szerint az adott esetben megállapítható, hogy „a Szegedi Járásbíróság 4.P.22.425/2015. számú ügy tárgyalására 2015-ben kijelölt bíró nem tekinthető az ügy törvényes bírójának, mivel érvényes ügyelosztási rend hiányában önkényesen lett kijelölve a per lefolytatására.”
- [11] Kiemelte azt is, hogy álláspontja szerint a jogerős bírói döntés alaptörvény-ellenessége akkor is megállapítható, ha a törvényes bíróhoz való jog sérelme csupán az elsőfokú bírósági eljárást érinti. Ezzel összefüggésben megjegyezte, hogy ilyen esetben a másodfokú bíróságnak a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 252. § (1) bekezdése szerint – hivatalból – kellene rendelkeznie az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezéséről. Erre azonban az adott eljárásban nem került sor.
- [12] Az indítványozó kifejtette végül azt is, hogy az ügyelosztási rend közzétételének hiányáról csak közvetlenül az alkotmányjogi panasz benyújtása előtt szerzett tudomást.
- [13] 1.3. Az Alkotmánybíróság az eljárása során az Abtv. 57. § (2) bekezdése alapján megkereste az indítvánnyal érintett bíróságot.

II.

- [14] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [15] 2. A Bszi. érintett rendelkezései:

„8. § (1) Senki sem vonható el törvényes bírójától.

(2) A törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró.

9. § (1) Az ügyelosztási rendet – a bírói tanács és a kollégiumok véleményének ismeretében – a bíróság elnöke határozza meg, legkésőbb a tárgyévet megelőző év december 10. napjáig. Az ügyelosztási rend a tárgyévből szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható.

(2) Ha a bírót a bíróságra az ügyelosztási rend meghatározását követően rendelik ki, az ügyelosztási rendet ennek megfelelően ki kell egészíteni.

10. § (1) Az ügyelosztási rend tartalmazza, hogy az adott bíróságon milyen összetételű és számú tanácsok működnek, a bírák, a tanácsok – ideértve a kirendeléssel foglalkoztatott bírákat is – és a törvényben meghatározott ügyben az egyesbíró hatáskörében eljáró bírósági titkárok melyik ügycsoportba tartozó ügyeket intézik, akadályoztatásuk esetén ki jár el helyettük, az ügyek elosztására melyik bírósági vezető jogosult, továbbá, hogy az ügyek elosztása milyen módon történik. Az ügyelosztási rend a tárgyalási tevékenységet folytató bírósági vezetők által tárgyalt ügyek körét és az ezekre vonatkozó elosztási módot is magában foglalja. Az ügyelosztási rend rögzíti mely tanácsok, bírák járnak el a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) szerinti gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmények miatt indult ügyekben.

(2) A Kúria ügyelosztási rendjében meg kell jelölni azt is, hogy az önkormányzati tanács és az elvi közzétételi tanács tagjaként mely bírák járnak el, továbbá azt, hogy az egyes bírák melyik szakágú jogegységi tanácsban járhatnak el.

(3) Az ügyelosztási rend kialakítása során figyelembe kell venni az ügyek jelentőségét, munkaigényességét – különös tekintettel a gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmények miatt indult ügyekre –, az ügyérkezés statisztikai adatait, emellett törekedni kell az arányos munkateher megvalósítására is.

11. § (1) Az ügyelosztási rendet és annak módosítását, kiegészítését az érintettekkel haladéktalanul ismertetni kell és a bíróságon, a felek által is hozzáférhető helyen ki kell függeszteni, továbbá a bíróságok központi internetes honlapján (a továbbiakban: központi honlap), valamint – ha a bíróság azzal rendelkezik – az érintett bíróság honlapján közzé kell tenni.

(2) Az ügyelosztási rendtől az eljárási törvényekben szabályozott esetekben, továbbá igazgatási úton a bíróság működését érintő fontos okból lehet eltérni.”

III.

- [16] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz az érdemi elbírálás Abtv.-ben foglalt törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a határidőben benyújtott alkotmányjogi panasz a határozott kérelem törvényi feltételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont], továbbá a befogadhatóság Abtv. 27. §-ában foglalt követelményeinek eleget tesz.
- [18] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. Ezen feltételek vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [19] Az indítványozó álláspontja szerint ügyében nem az előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró járt el, ezért – figyelemmel a 21/2014. (VII. 15.) AB határozatban foglaltakra is – sérült a törvényes bíróhoz való joga.
- [20] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az alkotmányjogi panasz felveti a támadott bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét, ezért az indítványt érdemben vizsgálta.

IV.

- [21] Az indítvány nem megalapozott.
- [22] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként áttekintette a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog indítvánnyal érintett alkotmányos tartalmát, különös tekintettel a törvényes bíróhoz való jogra.
- [23] 1.1. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában foglalta össze, amelyet utóbb több döntésében [5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75.; 14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211.] megerősített és továbbfejlesztett.
- [24] Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában – kifejezetten az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontján és az Abtv. 27. §-án alapuló hatáskörével összefüggésben – megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, és megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság által korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők (Indokolás [27]).
- [25] 1.2. A tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [26] Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata szerint egy eljárás tisztességességét mindig esetről estre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembe vételével. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt konkrét ismérveket [14/2002. (III. 20.)

- AB határozat, ABH 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120.]. Ettől függetlenül ugyanakkor nevesíteni lehet számos olyan követelményt, amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [27] Polgári peres eljárásban így a tisztességes bírósági tárgyalás követelményének része a bírósághoz fordulás joga {3215/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [11]–[13]}, a tárgyalás igazságosságának biztosítása {36/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [66]}, a tárgyalás nyilvánossága és a bírósági döntés nyilvános kihirdetése {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}, a törvény által létrehozott bíróság {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]–[34]} független és pártatlan eljárása {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [58]}, illetve a perek észszerű időn belül való befejezése {2/2017. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [51]–[52]} és az indokolt bírói döntéshez való jog {7/2013. III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint polgári perekben is része a tisztességes eljárásnak, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége {15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 116, 118.; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}.
- [28] 1.3. Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266.]. A tisztességes eljáráshoz való jog egyes részjogosítványainak az érvényesülését, valamint azok Alaptörvénnyel való összhangját ugyanakkor az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített általános alapjogvédelmi teszt alkalmazásával vizsgálja. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható {3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [61]}. Ez a megközelítés összhangban áll az Alkotmánybíróság következetes – régóta töretlen – gyakorlatával. Az Alkotmánybíróság ugyanis már a 6/1998. (III. 11.) AB határozatban rámutatott, hogy az alapjogok korlátozásának azok lényeges tartalma a határa. Valamely alapjog lényeges tartalmát pedig „az a korlátozás sérti, amely – valamely más alapvető jog vagy alkotmányos cél érdekében – nem elkerülhetetlenül szükséges, továbbá, ha szükséges is, a korlátozás által okozott jogsérelem az elérni kívánt célhoz képest aránytalan” (ABH 1998, 91, 98.).
- [29] Hangsúlyozta ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt is, hogy „[e]mellett a főszabályként alkalmazandó alkotmányosság mércéje mellett azonban egyes alapjogok esetében az Alkotmány maga tartalmaz további kritériumokat, amelyek egyrészt ezt az általános mércét az illető jog tartalmához igazítva konkretizálják, másrészt, amelyek konkrét esetekben sokkal inkább állandó és saját tartalmi ismérvekkel határozzák meg az adott alapjog lényeges tartalmát a viszonyítással dolgozó általános szabály helyett. [...] Ez a módszer egyes esetekben a korlátozás abszolút határát vonja meg, másutt annak alkotmányosságát saját, külön ismérvek alapján teszi eldönthetővé, akár úgy is, hogy a szükségesség/arányosság mérlegelését csakis az Alkotmányban meghatározott szűkebb és konkrét követelmények tekintetében engedi meg. Így ezeknek az alapjogoknak a lényeges tartalma állandóbban és egyértelműbben határozható meg mint azoké az jogoké, amelyekre az általános szabályt kell alkalmazni” [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 98.].
- [30] Ezekben az esetekben tehát a tisztességes eljárásból fakadó egyes követelmények (részjogosítványok) keretén belül alakítandó ki olyan ismérvszisztem, amely annak tartalmát adja. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy saját dogmatikája van annak, mi számít „bíróságnak” {3116/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [11]}, mikor „törvényes” {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]}, „független” és „pártatlan” {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [58]} az eljáró testület.
- [31] 1.4. Az indítványozó álláspontja szerint sérült a törvényes bíróhoz való joga, mivel a vele szemben lefolytatott bírósági eljárás megindulásakor – az ügye szignálásakor – az elsőfokú bíróság nem rendelkezett ügyelosztási renddel. Az Alkotmánybíróság ezért áttekintette a törvényes bíróhoz való jog alkotmányos tartalmát az ügyelosztási rend közzétételére vonatkozó törvényi szabályozással összefüggésben.
- [32] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. Az Alkotmánybíróság értelmezésében „[a] törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bíróság járjon el. Ezt az alkotmányos elvet a Bszi. az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától [8. § (1) bekezdése]. Ezen túlmenően a Bszi. ismeri a törvény által rendelt bíró fogalmát, aki pedig

az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [9. § (1) bekezdés] [36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]].

- [33] A Bszi. 8. §-a tehát a törvény alapelvei között rögzíti a törvényes bíróhoz való jogosultságot, és meghatározza a törvényes bíró fogalmát. A törvényes bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró. A jogalkotó a Bszi. norma-szöveg-javaslatához fűzött indokolásban kifejezetten hangsúlyozta, hogy „[e]zen alapelvei rendelkezésekhez való szoros kapcsolódása okán, illetve arra tekintettel, hogy ezen jog biztosításának egyik garanciája az ügyelosztási rend kialakítása, a törvény az Alapelvek között helyezi el az ügyelosztási rendre vonatkozó részletszabályokat.” A Bszi. 11. § (2) bekezdése garanciális szabályként előírja, hogy „[a]z ügyelosztási rendtől az eljárási törvényekben szabályozott esetekben, továbbá igazgatási úton a bíróság működését érintő fontos okból lehet eltérni.”
- [34] A Bszi. 9. § (1) bekezdése rögzíti, hogy az ügyelosztási rendet a tárgyévet megelőző év december 10. napjáig kell meghatározni. Ennek indoka, hogy kiemelt érdek fűződik ahhoz, hogy az ügyelosztási rendek valóban határidőre elkészüljenek, hiszen ehhez kapcsolódik annak megállapíthatósága, hogy ki tekintendő a „törvény által rendelt bíró”-nak. A határidő megjelölésének – a jogalkotó indokai szerint – az a célja, hogy év közben korlátlanul ne változzon az ügyelosztási rend, mivel egy stabil ügyelosztási rend mellett érvényesülhet megfelelően a törvényes bírótól való elvonás tilalmának követelménye. Ugyanakkor előfordulnak év közben olyan események, amelyek miatt elkerülhetetlen az ügyelosztási rend módosítása, sőt ha a bíróságra az ügyelosztási rend meghatározását követően kerül kirendelésre bíró, az ügyelosztási rendet ennek megfelelően ki kell egészíteni.
- [35] A Bszi. meghatározza, hogy az ügyelosztási rendnek mit kell tartalmaznia [Bszi. 10. § (1)–(2) bekezdés], illetve azt, hogy az ügyelosztási rend kialakítása során milyen szempontokra kell figyelemmel lenni [Bszi. 10. § (3) bekezdés].
- [36] A törvény kifejezetten előírja azt is, hogy „[a]z ügyelosztási rendet és annak módosítását, kiegészítését az érintettekkel haladéktalanul ismertetni kell és a bíróságon, a felek által is hozzáférhető helyen ki kell függeszteni, továbbá a bíróságok központi internetes honlapján (a továbbiakban: központi honlap), valamint – ha a bíróság azzal rendelkezik – az érintett bíróság honlapján közzé kell tenni” [Bszi. 11. § (1) bekezdés].
- [37] A Bszi. mellett a bíróságok igazgatásáról rendelkező szabályzatról szóló 6/2015. (XI. 30.) OBH utasítás (a továbbiakban: OBH utasítás) tartalmaz előírásokat az ügyelosztási rend elfogadásával összefüggésben. Az OBH utasítás előírja, hogy az ügyelosztási rend kialakítása érdekében a kollégiumvezetők, a törvényszék illetékességi területéhez tartozó járásbírói, közigazgatási és munkaügyi bírósági elnökök november 15. napjáig ügyelosztási tervet készítenek, melyet az ügyelosztási rend meghatározása érdekében az érintett ítélőtábla vagy a törvényszék elnökének megküldenek [OBH utasítás 114. § (2) bekezdés]. E rendelkezés szerint elkészített és a törvényszék elnöke által jóváhagyott ügyelosztási terv a járásbírói és a közigazgatási és munkaügyi bíróság következő tárgyévre vonatkozó ügyelosztási rendje, melynek a Bszi. 11. § (1) bekezdése szerinti közzétételéről a járásbírói, a közigazgatási és munkaügyi bíróság elnöke a hivatali út betartásával köteles gondoskodni [OBH utasítás 114. § (5) bekezdés]. A bíróság elnöke a kialakított ügyelosztási rendet, továbbá annak módosítását és kiegészítését – a járásbírói, a közigazgatási és munkaügyi bíróság az érintett törvényszék útján – a bíróság internetes honlapján történő közzététellel és kifüggesztéssel egyidejűleg az OBH elnöke részére is megküldi a bíróságok központi internetes honlapján való közzététel végett [OBH utasítás 114. § (6) bekezdés].
- [38] 2. Az Alkotmánybíróság érdemi döntése meghozatala során – következetes gyakorlatának megfelelően – figyelemmel volt az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJE) gyakorlatára is [61/2011. (VII. 13.) AB határozat, ABH 2011, 291, 321; megerősítette: 32/2012. (VII. 4.) AB határozat, Indokolás [41]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [30]; 8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [48]; 22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [16]; 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [33]].
- [39] Az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) 6. cikk (1) bekezdése értelmében „[m]indenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által felállított független és pártatlan bíróság tisztességesen [...] tárgyalja [...] polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában [...]”

- [40] Az EJEB gyakorlatában a tisztességes eljáráshoz való jog kiemelt jelentőségű helyet foglal el, ezért semmi nem indokolhatja korlátozó értelmezését {*Perez kontra Franciaország* [GC] (47287/99.), 2004. február 12., 64. bekezdés} Az EJEB következetes gyakorlata szerint az „eljárás egészét” veszi figyelembe, vagyis akkor állapítja meg, hogy sérült az EJE 6. cikk 1. bekezdése, ha a lefolytatott eljárás egészében nem felelt meg a tisztességes tárgyalás követelményeinek. Egyes eljárási hibák önmagukban nem feltétlen vezetnek az eljárás „tisztességtelenségére” [*Barbera, Messegue és Jabardo kontra Spanyolország* (10590/83), 1988. december 6., 89. bekezdés; *Mirilashvili kontra Oroszország* (6293/04.) 2008. december 11., 165. bekezdés].
- [41] Az EJE 6. cikk 1. bekezdése értelmében a bíróságnak „törvény által felállított”-nak kell lennie. Az Egyezmény 6. cikke szerinti „törvény által felállított” kifejezés azt hivatott biztosítani, hogy „egy demokratikus társadalomban a bírósági szervezet nem a végrehajtó hatalom mérlegelésétől függ, hanem az Országgyűléstől származó törvények szabályozzák” [*Zand kontra Ausztria* (7360/76.), idézi: *Miracle Europe Kft. kontra Magyarország* (57774/13.), 2016. január 12., 51. bekezdés]
- [42] Az EJEB rámutatott, hogy a „törvény” nem csak a bírósági szervek létrehozását és illetékességét szabályozó jogszabályokat jelenti, hanem minden olyan rendelkezést, amelynek a megsértése szabálytalanná tenné egy vagy több bíró közreműködését egy ügy tárgyalásában. Ilyen rendelkezések például azok, amelyek a bírósági tanács tagjainak függetlenségét, a hivatali idő hosszát, a pártatlanságot és az eljárási garanciák meglétét szabályozzák [*Coeme és mások kontra Belgium* (32492/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 és 33210/96), 2000. június 22., 99. bekezdés; *Gurov kontra Moldova* (36455/02.), 2006. július 11., 36. bekezdés].
- [43] Az EJEB gyakorlatában hangsúlyosan jelenik, hogy a bíróságok egy demokratikus társadalomban bizalmat kell, hogy keltsenek a nyilvánosságban és az eljárásban érintett felekben. Annak eldöntésében, hogy jogosak-e az aggályok egy konkrét bíróság függetlenségével vagy pártatlanságával kapcsolatban, az eljárásban érintett felek álláspontja fontos, de nem döntő jelentőségű. Döntő jelentősége annak van, hogy a felek kétségeit objektív alapon igazolni lehet-e (*Morris kontra Egyesült Királyság* (38784/97.), 2002. február 26., 58. bekezdés; *Miroshnik kontra Ukrajna* (75804/01.), 2008. november 27., 61. bekezdés) E tekintetben még a látszatnak is lehet bizonyos jelentősége, vagyis „nem csak igazságot kell szolgáltatni, hanem úgy is kell látszania, hogy igazságot szolgáltatnak” [*De Cubber kontra Belgium*, 1984. október 26., 26. bekezdés]. Az EJEB ezért sokszor együtt vizsgálja a törvényes bíróhoz való jog követelményét a függetlenség és az objektív pártatlanság követelményével [*Sacilor Lormines kontra Franciaország* (65411/01.), 2006. november 9., 62. bekezdés]. Az EJEB gyakorlatát tehát abban lehet összefoglalni, hogy az eljáró bíró kiválasztásának, illetve az ügyelosztási rend elveinek és egyéb törvényi szempontjainak mindig ellenőrizhetőnek kell lennie. Ellenkező esetben a szabályozás felvetheti, hogy a függetlenség és pártatlanság hiányának látszatát keltse, és hogy nem biztosítja azt az előreláthatóságot és bizonyosságot, amely ahhoz kell, hogy egy bíróság „törvény által felállított” bíróságnak minősüljön. [*Miracle Europe Kft. kontra Magyarország* (57774/13.), 2016. január 12., 63. bekezdés]. Az EJEB hangsúlyozta azt is, hogy az eljáráshoz kapcsolódó fenti hibákat nem lehet kijavítani a későbbi fellebbezéssel, illetve felülvizsgálattal [*Miracle Europe Kft. kontra Magyarország* (57774/13.), 2016. január 12., 63. bekezdés].
- [44] 3. Az adott esetben az indítványozó érvelése szerint az ügyét az elsőfokú bíróság csoportvezetője 2015. évben szignálta ki az eljáró bíróra. Az indítványozó álláspontja szerint ugyanakkor a járásbíróság 2015. évi ügyelosztási rendjét csak 2016 augusztusában tették közzé a bíróságok központi honlapján. Indokait egy közérdekű bejelentésre alapította, amelyet a Szegedi Törvényszék egyik volt bírója tett közzé egy nyilvánosan elérhető internetes portálon.
- [45] Az Alkotmánybíróság az indítványban állított alapjogsérelem súlyára tekintettel, az Abtv. 57. § (2) bekezdése alapján megkereste az indítványi kérelemmel érintett bíróság vezetőjét, annak a megállapítása végett, hogy a Bszi. 11. § (1) bekezdése szerint a Szegedi Járásbíróság ügyelosztási rendjét az érintettekkel a bíróságon ismertették-e (3.1.), illetve azt a bíróságok központi internetes honlapján (3.2.), valamint a bíróság saját honlapján (3.3.) közzé tették-e. Az Alkotmánybíróság ennek során tekintettel volt arra is, hogy az OBH utasítás az adott ügyben vizsgált ügyelosztási rend elfogadásakor még nem volt hatályban, ugyanakkor annak elfogadása az OBH utasításban szabályozott eljárási rendnek megfelelően történt. Az Alkotmánybíróság emellett utal arra is, hogy az ügyelosztási rend a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény 2. § a) pontja értelmében – figyelemmel a bíróságok egységes iratkezelési szabályzatáról szóló 17/2014. (XII. 23.) OBH utasítás 6. mellékletére is – a bíróságok irattári anyagának minősül.

- [46] 3.1. A Szegedi Törvényszék elnöke arról tájékoztatta az Alkotmánybíróságot, hogy a Szegedi Járásbíróság 2014. november 26-án állította össze az ügyelosztási rendjét. Az ügyelosztási rendet a járásbíróság elnöke – 2014.El.III.A.3/2. számú intézkedésével – jóváhagyás végett 2014. december 1-jén továbbította a Szegedi Törvényszék elnökéhez.
- [47] A Szegedi Törvényszék Büntető és Polgári Kollégiuma által véleményezett ügyelosztási rendet a Szegedi Törvényszék elnöke – a 2015.El.III.A.10/2. számú intézkedésével – hagyta jóvá.
- [48] A Szegedi Járásbíróságra a jóváhagyásról szóló tájékoztató 2014. december 18-án érkezett. A Szegedi Járásbíróság elnöke 2014. december 19-én elrendelte az ügyelosztási rend kifüggesztését a bíróság hirdetőtábláján, és a kifüggesztésre 2014. december 29-én került sor. Az ügyelosztási rendet 2016. február 16-án vették le a bíróság hirdetőtáblájáról.
- [49] 3.2. A Szegedi Törvényszék elnöke tájékoztatta az Alkotmánybíróságot arról is, hogy a Szegedi Járásbíróság 2015. évi ügyelosztási rendjét – a törvényszék illetékességi területén lévő valamennyi bíróság ügyelosztási rendjével együtt – 2014. december 19-én – a 2015.El.III.A.12. számú elnöki intézkedéssel – megküldte az Országos Bírósági Hivatal részére a közzététel érdekében.
- [50] 3.3. A Szegedi Törvényszék elnöke végül tájékoztatta az Alkotmánybíróságot arról is, hogy az ügyelosztási rendet a bíróság saját honlapján is közzétették. A bíróság saját honlapján ugyanakkor mindig az adott évi ügyelosztási rend található, a Bszi. pedig nem ír elő a bíróságok honlapján elektronikus archiválási kötelezettséget.
- [51] 3.4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó ügyében eljáró elsőfokú bíróság (Szegedi Járásbíróság) ügyelosztási rendje a nyilvánosság számára megismerhető volt. Az ügyelosztási rendet ugyanis a bíróság hirdetőtábláján és a bíróságok központi internetes honlapján igazoltan közzétették. Az Alkotmánybíróság végül megjegyzi azt is, hogy az indítványozó ügyében az a bíró járt el, akinek a későbbi évek ügyelosztási rendje szerint is a referádájába tartoztak a lakáskiürítési perek.
- [52] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiekben kifejtettek alapján az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2018. december 17.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/166/2018.

